

Η Κυρία Δαρβίνου

Η Κυρία Δαρβίνου

Ι ΜΕΡΕΣ ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ΤΟΥ ΧΙΛΙΑ
οκτακόσια πενήντα στην κω-
μόπολη Ντάουν θα μπορού-
σαν να κυλούν με την ηρεμία
που μας επιτρέπουν να υπο-
θέσουμε αυθαίρετα η από-
σταση και ο χρόνος. Το πόσο
όμως απέχει μία τέτοια υπό-

θεση από την αλήθεια θα μπορούσε ίσως να αποκα-
λύψει η κυρία Έμμα Δαρβίνου, εάν η αγωγή και η
ολοκληρωτική συζυγική αφοσίωσή της επέτρεπαν
να δημοσιοποιήσει μέρος, έστω, της συναισθηματι-
κής έντασης που είχε να διαχειρισθεί καθημερινά.
Ένταση την οποία ο μεν πολυαγαπημένος άνδρας
της αδυνατούσε, για προφανείς λόγους, να μειώσει,
ο δε αιδεσιμότατος Χένρι Μπέικερ Τρίστραμ προ-
σπαθούσε με όλους τους δόκιμους τρόπους, αλλά εξ
ίσου ανεπιτυχώς, να διασκεδάσει.

Από εκείνη τη μέρα του χίλια οκτακόσια σαράντα ένα που ο Κάρολος Δαρβίνος, αξιολάτρευτος σύζυγος και υπόδειγμα πατέρα, της είχε μιλήσει για τα πρώτα σχέδια συμπερασμάτων του σχετικά με την καταγωγή και την εξέλιξη των ειδών, η κυρία Δαρβίνου βρέθηκε να διανύει καθημερινά τη μεταφυσική απόσταση μεταξύ της απόλυτης συζυγικής αφοσίωσης και της αδιαπραγμάτευτης Χριστιανικής πίστης της. Και αυτό μπορεί βάσιμα να υποθέσει κανείς ότι ήταν βασανιστικά εξουθενωτικό για την κυρία Δαρβίνου. Σωματικά και πνευματικά ανίκανη να αμφισβητήσει το επιστημονικό μέγεθος και τις προθέσεις του ανδρός που η Θεία Χάρις τής είχε απροσδόκητα χαρίσει, εσπερίτο ταυτόχρονα της βιολογικής δυνατότητας να απαρνηθεί την εξ Αποκαλύψεως αλήθεια που προηγείτο των επιλογών της ζωής της.

Αυτός ήταν περίπου και ο τρόπος που έθεσε τις ενστάσεις της στον άνδρα της τη μία και μοναδική φορά που η αμοιβαία αγάπη δημιούργησε και στους δύο τη γνωστή φευγαλέα ψευδαίσθηση των ζευγαριών ότι μπορούν να συζητήσουν σχεδόν τα πάντα.

«Μα αγαπητέ μου Κάρολε», του είπε, μετά την παροξυσμική αναφορά του συζύγου της στα πρώτα συμπεράσματα στα οποία οδηγούσε η μελέτη όλων των στοιχείων που είχε συλλέξει κατά την επτάχρονη περιήγησή του με το πλοίο Μπιγκλ, «μπορώ αβίαστα να δεχθώ ότι η πιθανότητα να κάνεις

λάθος είναι μικρότερη από την πιθανότητα να ομολογήσω δημοσίως το λάθος της ολοκληρωτικής αγάπης μου. Δεν βλέπεις, όμως, ότι με αυτά που μόλις τώρα μου εξιστόρησες κινδυνεύεις να απαρνηθείς ό,τι καλό έχει γίνει για σένα και για όλη την ανθρωπότητα; Γιατί νιώθεις υποχρεωμένος να ανοίξεις ΕΣΥ έναν αδιέξοδο δρόμο που, επιπλέον των άλλων, γνωρίζω ότι δεν ενδιαφέρεσαι να περπατήσεις;»

Μπορεί βέβαια η ασύγκριτη φυσική ευγένεια, ή η εμφανής φυσική εξάντληση από τις συνεχόμενες αγρυπνίες που απαιτούσε η μελέτη ενός τόσο ογκώδους υλικού, να μην επέτρεψαν στον λατρευτό της Κάρολο να επιμείνει τότε στην εγκυρότητα των συμπερασμάτων του, δεν τον απέτρεψαν, όμως, από το να δημοσιεύσει, έναν χρόνο αργότερα, περίληψη τριανταπέντε σελίδων της θεωρίας που έμελλε να προσφέρει πλούσια φήμη σε αυτόν, έντονη αναστάτωση σε αυτήν και ένα εξαιρετικά ακανθώδες ζήτημα προς διαχείριση στους άλλους, τον καθένα χωριστά και όλους μαζί.

«Αγαπητή κυρία Δαρβίνου, ησυχάστε», προσπαθούσε συνήθως να την παρηγορήσει ο αιδεσιμότατος και λαμπρός Ορνιθολόγος Χένρι Μπέικερ Τρίστραμ, κρύβοντας εντέχνως και τον προσωπικό του ενθουσιασμό για τη θεωρία που εξηγούσε απόλυτα και τα δικά του ευρήματα από τη μελέτη των πτηνών της Σαχάρας. Και συμπλήρωνε λέγοντας «Ενάρετοι και Θεοσεβούμενοι άνθρωποι σαν

τον αγαπητό κύριο Δαρβίνο μπορούν να παράγουν μόνον λόγο και έργο στην υπηρεσία του Θεού», παρόλο που γνώριζε ότι την προφανή αυτή αλήθεια δεν συμεριζόταν ένας σημαντικός αριθμός συνανθρώπων του, όταν επρόκειτο να αποτιμήσουν κάτι ουσιαστικά πρωτοποριακό. Αυτό που δεν μπορούσε τότε να γνωρίζει ήταν ότι δεκαπέντε περίπου χρόνια μετά, και αφού θα είχε προηγουμένως δημοσιώς επικροτήσει τις απόψεις του Κάρολου Δαρβίνου, θα αναγκαζόταν να συμπαραταχθεί με τον επίσκοπο Σάμιουελ Γουίλμπερφορς στην αποδοκιμασία της θεωρίας που η Βιβλική αφήγηση της Δημιουργίας δεν αφήνει κανένα περιθώριο αποδοχής της. Το εάν αυτό δημιούργησε το οποιοδήποτε πρόβλημα συνείδησης στον ιερέα, του οποίου το εξαιρετικά βαρυφορτωμένο από κοινωνικές και επιστημονικές δραστηριότητες πρόγραμμα άφηνε εκ των πραγμάτων πολύ μικρά περιθώρια ενασχόλησης με άλλα ζητήματα, δεν είναι δυνατόν να αναμένει κανείς ότι μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο αυθαίρετης υπόθεσης τρίτων.

«Πείτε μου αιδεσιμότατε», τον ρώτησε η κυρία Δαρβίνου σε μία από τις τελευταίες συναντήσεις τους, στην οποία η εξαντλημένη πλέον προσωπική της ευπρέπεια παραιτήθηκε της προσπάθειας να μακιγιάρει το σκληρό πρόσωπο της απελπισίας. «Πώς μπορεί αυτός ο τόσο ευφυής και ευαίσθητος άνθρωπος να δέχεται να λουιδορείται και να χαρα-

κτηρίζεται ως ο πιο επικίνδυνος άνθρωπος στην Αγγλία; Γιατί αφήνει να αμφισβητηθεί ο ευλογημένος πυρήνας της ύπαρξής του;»

«Γνωρίζουμε όλοι πολύ καλά αγαπητή μου», είπε ο αιδεσιμότατος, «ότι ο κύριος Δαρβίνος είναι όχι μόνο υπόδειγμα πατέρα και συζύγου, αλλά και πολύτιμο στέλεχος της ενορίας μας. Η οποία, μπόρω να σας διαβεβαιώσω, κρύβει πολλά περισσότερα μυστικά δυστυχίας από όσες έννοιες σας δημιουργούν οι γνώσεις και οι αρετές του αγαπητού σας συζύγου».

«Γνωρίζετε κάποιον άλλον, αιδεσιμότατε, ο οποίος θα γύριζε τόσο προκλητικά την πλάτη του σε αυτά που του χάρισε ο Θεός και η ζωή, μόνο και μόνο για να διατυπώσει κάποιες προκλητικές αλήθειες;» επέμεινε η κυρία Δαρβίνου, που κανείς βέβαια δεν μπορεί να υπολογίσει πώς θα αντιδρούσε εάν γνώριζε ότι ο σύζυγός της θα είχε τη σπάνια τιμή να ταφεί στο αββαείο του Γουεστμίνστερ, δίπλα στις μεγαλύτερες προσωπικότητες της Αγγλίας.

«Δεν γνωρίζω», απάντησε βιαστικά ο αιδεσιμότατος, αποφεύγοντας να κοιτάξει πάνω από το κεφάλι της κυρίας Δαρβίνου, εκεί όπου κρεμόταν η εικόνα του εσταυρωμένου Ιησού. «Ωστόσο, θα μπορούσε ίσως μερικές φορές να αξίζει...»

«Στον Θεό σας, αιδεσιμότατε, γιατί αξίζει;» τον διέκοψε η κυρία Δαρβίνου. «Γιατί αξίζει να θυσιάζει κανείς μία εξασφαλισμένη προσωπική

ευτυχία και να θέτει σε κίνδυνο την πνευματική και ψυχική γαλήνη των άλλων για να διεκδικήσει την ψευδαίσθηση συμμετοχής σε μία αμφισβητούμενη “αλήθεια” που όχι μόνο δεν μπορεί να πείσει τους άλλους, αλλά ούτε μπορεί να υποσχεθεί βάσιμα μία καλύτερη ζωή;»

Απάντηση στο τελευταίο ερώτημα της κυρίας Δαρβίνου δεν ήταν φυσικά δυνατόν να δώσει ούτε ο αιδεσιμότετος, ούτε κάποιος άλλος που δεν βρέθηκε στην ιδιόμορφα πλεονεκτική θέση να μπορεί να ανταλλάσσει πολύτιμες προσωπικές βεβαιότητες με συλλογικές αμφιβολίες. Εξάλλου, το να αναρωτιέται κανείς για τη σκοπιμότητα και την αξία της αγωνίας που στοίχειωσε τη ζωή της κυρίας Δαρβίνου δίπλα σε έναν τόσο ξεχωριστό άνδρα, είναι σα να αναρωτιέται για τη σκοπιμότητα και την αξία της επιμελημένης υπερδιακοσιετούς σιωπής της Αγίας Έδρας, ή της έκδοσης, το χίλια εννιακόσια πενήντα, από τον Πάπα Πίο XII, της πολυαναμενόμενης εγκυκλίου *Humani generis*, στην οποία παρέχεται “ελευθερία έρευνας και λόγου στο θέμα της εξέλιξης των ειδών, αρκεί να είναι όλοι έτοιμοι να υποστούν την κρίση της Εκκλησίας”.

